

امیدارینده

نشریه اختصاصی جمعیت و خانواده | سال اول شماره ۸ | دی ۱۴۰۲

چرا تنهاره‌هایم کردید؟!

باکسی بازی کانم؟

اون آجی داره من ندارم

من داداش میخوام...

تنهایی رو دوست ندارم

من آجی میخوام..

● **وزیر تنهایی**

هجوم فردیت و تنهایی در برخی از کشورها بیش از همه مشهود است. تنها مشکل مردم انگلستان، خودکشی نیست؛ بلکه آن‌ها مشکل بزرگتری هم دارند: تنهایی. این مشکل آن قدر حاد است که دولت بریتانیا را ناگزیر کرده است برای حل آن «وزیر تنهایی» منصوب کند و «استراتژی تنهایی» تدوین نماید. خانم تزار می بعد از اعلام خبر انتصاب «وزیر تنهایی» در کابینه ی خود گفت: «برای بخش بزرگی از مردم ما، تنهایی واقعیت تلخ زندگی مدرن است.» بر اساس گزارشی که در سال ۲۰۱۷ منتشر شده، تنهایی به اندازه ی مصرف روزانه ۱۵ نخ سیگار مضر است...

● **معرفی کتاب / چند دانه یاقوت**

ویژگی های تک فرزندی چیست؟ بچه هایی که خواهر / برادر دارند، چه خصوصیاتی دارند؟ آیا تک فرزند یا چند فرزند بودن به خودی خود می تواند مزایا یا معایبی برای فرزند یا فرزندان و والدین داشته باشد؟ والدینی که یک فرزند دارند، چه ویژگی هایی ممکن است داشته باشند؟ این کتاب به پاسخ این سوالات پرداخته است.

نام: چند دانه یاقوت

نویسنده: سیدعباس ساطوریان

ناشر: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)

● **معرفی کتاب / دو و نیم؛ درسنامه تربیت کنشگران جمعیت**

برخی افراد می گویند با توجه به دشواری تربیت فرزند، اگر یک فرزند داشته باشیم، بهتر تربیتش می کنیم اما باید توجه داشت که تربیت به معنای «پرورش استعداد درونی برای رسیدن به یک هدف متعالی» است. تقریباً تمام پژوهش های روانشناختی نشانگر آن است که احتمال بروز اختلالات خلقی و رفتاری، مانند: کمال زدگی، وسواس فکری، ترس های درونی ریشه دار، اضطراب و ... در وضعیت تک فرزندی برای کودکان بیشتر است. همچنین میزان پایداری به اصول و ارزش های دینی و اجتماعی در میان خانواده های دارای چند فرزند، بیش از سایر گروه های اجتماعی است. البته بخشی از رفتار و خلقیات بچه، ناشی از ژن و چینه ژن ها بر روی کروموزوم هاست. یکی دیگر از موارد مؤثر در رشد فرد، عوامل مادرزادی است. این مورد متفاوت از ژن است. نکته ی بعدی این است که در امر تربیت نباید ایده آل نگر بود؛ این جنس حرف ها که «بچه ی ما باید پروفیسور، دکتر، مجتهد یا امثالهم شود» غلط است. توجه به عوامل معنوی تربیت هم، از اهمیت بالایی برخوردار است. نکته ی پایانی اینکه نباید تصور کرد که بناست همه صالح شوند. اگر ترس از ناصالحی فرزند باشد، نباید خیلی افراد به دنیا می آمدند. بنابراین، تک فرزندی الزاماً تأثیر مثبتی در بهبود تربیت کودکان ندارد، بلکه می تواند زمینه ساز بروز آسیب باشد...

کتاب «دو و نیم»؛ مجموعه درس گفتارهای اساتید حوزه ی خانواده و جمعیت در ۱۰ فصل، علاوه بر پاسخ به شبهات در این موضوع به طرح عناوینی از جمله: ابعاد فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، روانشناسی، تربیتی، اقتصادی و پزشکی مسئله جمعیت و فرزندآوری پرداخته است.

نام: دو و نیم

نویسنده: جمعی از پژوهشگران

ناشر: ادباء

● **خبر خوب...**

به گزارش خبرگزاری فارس، انسیه خزعلی معاون رئیس جمهور در امور زنان و خانواده گفت: ترویج ازدواج آسان را از روستاها آغاز کرده ایم و تسهیلات ویژه به زوج های دهه شصتی روستایی در سال جاری ارائه می شود. وی گفت: می توان در این خصوص به تسهیلات ویژه ازدواج، تسهیلات ویژه جهیزیه در قالب کالا برگ، تسهیلات ویژه اشتغال و بیمه زوجین دهه شصتی اشاره کرد.

● **تبعات وحشتناک تک فرزندی**

برای دیدن این موشن گرافی بارکد زیر را اسکن کنید.

امید آینده

نشریه اختصاصی جمعیت و خانواده

تحریریه: جمعی از پژوهشگران جمعیت

سر دبیر: جواد حجت

ویراستار: مریم سلطانی

طراح و صفحه آرا: استودیو میز / میلاد جوادی

امور اجرایی: حمید وحیدی

نوبت چاپ: اول / شماره ۸ / دی ماه ۱۴۰۲

موضوع این شماره: شرایط دشوار تک فرزندها

نوع انتشار: دیجیتال

ارتباط با ما: کانال امید آینده در ایتا | @omide_ayande

شما کنشگران حوزه جمعیت می توانید خاطرات یا اخبار فعالیت های خود را برای ما ارسال کنید

فهرست

۳	درآمد
۳	علیرضا کفش نمی خواد، بچه می خواد
۴	تک فرزندها دچار چه آسیب هایی می شوند؟
۵	فرزند بیشتر، تربیت با کیفیت تر
۶	از ضروری ترین فرایض
۶	آیا می دانید؟
۶	پنجره جمعیت
۶	وزیر تنهایی
۶	فرزند تنهای من
۷	معرفی کتاب
۷	خبر خوب
۷	تبعات وحشتناک تک فرزندی

به نظر شما شماره بعدی نشریه امید آینده به چه موضوعی اختصاص دارد...؟
پاسخ و پیشنهاد خود را به شماره ۳۰۰۰۲۳۴۹۶۲ ارسال کنید.

● فرزند بیشتر؛ تربیت باکیفیت تر

مصاحبه با جناب آقای صالح قاسمی
پژوهشگر و مدرس حوزه ی تحولات جمعیت ایران و جهان
با موضوع آسیب های تک فرزندی

برای شنیدن صوت این مصاحبه
بارکد روبرو را اسکن کنید.

● تک فرزندها دچار چه آسیب هایی می شوند؟

تضعیف شبکه ارتباطی خویشاوندی

اولین آسیب تک فرزندی برای خود فرزند، تضعیف شبکه ی ارتباطی خویشاوندی یا کاهش عمیق محیط رفیق است. باید به این مسئله توجه داشت که جنس محبت و دایمی متفاوت بوده و هرکدام از اینها نوعی از محبت و رفق را ارائه می کنند. محبت خواهر و برادر هم از همین جنس است. یعنی دریافت محبت خواهرانه یا محبت برادرانه توسط فرزند، موضوع مهمی است.

بلوغ زودرس

از دیگر آسیب های تک فرزندی، بلوغ زودرس فرزند است. به دلیل اینکه تک فرزند دائماً با فرد بزرگسال سر و کار دارد و از آنجا که فرهنگ کم فرزندی در بسیاری از خانواده ها رواج یافته است، فرزند فرصت استفاده از دوران کودکی را ندارد و حتی در مهمانی ها مجبور است با سایر بزرگسالان در ارتباط باشد (مگر در مواقعی که با خانواده ی دارای چند فرزند ارتباط برقرار شود).

کاهش هوش هیجانی

پرتوقعی

در مباحث قبلی اشاره شد از آنجایی که والدین تنها سرمایه ی زندگی خود را تک فرزند خود می دانند، نمی توانند شاهد باشند که فرزندشان خواسته ای داشته باشد و آنها برآورده نکنند. در نتیجه فرزند پرتوقع خواهد شد.

زودرنجی

ازدیاد امر و نهی والدین

با توجه به تنهایی فرزند، والدین او را تنها فرصت خود می دانند. بنابراین در بسیاری اوقات دچار افراط یا تفریط می شوند. یعنی یا به جهت دلسوزی با او برخورد خاصی نکرده و همه ی مطالباتش را برآورده می کنند؛ یا آنقدر نسبت به رفتار او مراقبت کرده و او را امر و نهی می کنند تا به تصور خود فرزند بسیار خوبی تربیت کرده باشند.

آسیب های رسانه

با توجه به اینکه والدین نمی توانند وقت زیادی برای تک فرزند بگذارند، رسانه جای خالی برادر و خواهر و همبازی را برای او پر می کند. می توان گفت سن فرزندان در ارتباط با رسانه بسیار پایین آمده است.

ناتوانی در ارتباط با دیگران

تک فرزند ها به جهت تنها بودن و محدودیت روابط، معمولاً نمی توانند ارتباط موثقی داشته باشند.

انزواطلبی

یکی دیگر از آسیب های تک فرزندی، ترس و نگرانی فرد از حضور در گروه های اجتماعی است. این امر می تواند باعث رفتار تهاجمی یا تدافعی او نسبت به دیگر بچه ها و عدم ورود به بازی های آنها در مهمانی ها شود (با وجود اینکه والدین تلاش دارند او وارد بازی بچه ها شود)

کاهش اعتماد به نفس

از آنجایی که والدین سعی دارند کارهای بچه هایشان را خود، انجام دهند، در نظارت و مراقبت نسبت به فرزندان خود دچار افراط شده و کارها را به طور کامل به آنها نمی سپارند. این امر جداً باعث خدشه دار شدن اعتماد به نفس تک فرزندها در بزرگسالی خواهد شد. پایین بودن رشد و خلاقیت و فراگیری مهارت کمتر معمولاً خلاقیت کودک در تعامل و سازش با دیگر بچه ها و بازی با آنها به دست می آید که تک فرزندها از آن محرومند.

با توجه به اینکه نظارت و مراقبت از یک فرزند بسیار آسان تر از چند فرزند است، چرا توصیه به چند فرزندی شده است؟ چنانچه فرمودید توجیه تک فرزندی این است که بتوانیم به نیازهای فرزند خود برسیم. یعنی هرآنچه که فرزند برای یک تربیت باکیفیت نیاز دارد بتوانیم تامین کنیم. پاسخ این سوال پرتکرار این است که ما باید ابتدا کیفیت را هم از منظر علم و هم از منظر تجربه ی خانواده های تک فرزند تعریف کنیم، تا به تعریف درستی از کیفیت برسیم و بعد قضاوت با خود مردم و نخبگان جامعه خواهد بود که فرزند با کیفیت در تک فرزندی محقق می شود یا در چند فرزندی.

امروز تعریف علم تربیت از کیفیت این است که: تربیت یعنی مجموعه ای از مهارت های فردی، خانوادگی و اجتماعی فرزند. پس باید ببینیم که این مهارت ها کجا شکل می گیرند. بازهم براساس نظریات علم تربیت و تجارب موجود از صد درصد پروژه ی مهارت آموزی ها قریب به ۲۰ تا ۳۰ درصد از این مهارت ها در رابطه ی بین فرزند با والدینش شکل می گیرد و قریب به ۷۰ تا ۸۰ درصد این مهارت ها در رابطه ی بین فرزند با همسالانش اتفاق می افتد. با این توضیح اگر که این فرزند خواهر و برادری داشته باشد یعنی همسال دائمی در کنار و همراهی دارد که با آنها این مهارت ها روزانه و دائماً تمرین می کند اما اگر نه، می شود همکلاسی و همسایه و فامیل و... که همیشه در دسترس نیستند. پس در رابطه ی تک فرزندی این مهارت ها اصلاً تمرین و تکرار نمی شود؛ به همین جهت می گوئیم یک فرزند تنها وقتی در جامعه قرار می گیرد هنر و مهارت ارتباطات اجتماعی اش به اندازه کافی نیست و به همین دلیل براساس آمارهای موجود، ۱۹ درصد ریسک طلاق در تک فرزندها بیشتر از بقیه است. پس به عبارتی تک فرزندی الگویی است که از سر عشق و محبت و توجه زیاد والدین به فرزندشان توجیه شد اما بر خلاف این تصور الگوی تک فرزندی بزرگترین ظلمی است که والدین به فرزندشان می کنند...

تک فرزند می تواند با بهره مندی از تمامی امکاناتی که در خانواده فراهم است به بالاترین سطح ممکن رشد در ابعاد مختلف برسد (اعم از تحصیلی، رفاه مادی و...) که اگر رقیبی برایش وجود داشته باشد، طبیعتاً همان امکانات باید بین آنها تقسیم شود؛ پس چرا وقتی می توان تک فرزند را با کیفیت بالاتری تربیت کرد، چند فرزند بیاوریم؟

پاسخ سوال دوم هم در سوال اول داده شد، منتها نکته ای دیگر وجود دارد که باید به آن توجه کنیم تا پاسخ این سوال روشن تر شود. اگر منظورتان از کیفیت این است که تک فرزند امکانات رفاهی و اقتصادی بیشتری خواهد داشت، صد البته همینطور است اما چرا ما تصور می کنیم امکانات رفاهی بالاتر منجر به تربیت بهتر، مهارت آموزی های بیشتر، خلاقیت و نوآوری بیشتر، رشد توانایی های فردی، خانوادگی و اجتماعی بیشتر می شود؛ این گذاره، گذاره ایست بسیار مشهور اما غلط. این گذاره های غلط به ظاهر علمی را می بایست برای جامعه بازتعریف کنیم.

تعدد اولاد می تواند باعث ایجاد اختلاف بین خواهران و برادران در مقاطع مختلف سنی شود (از کودکی و سنین تحصیلی گرفته تا بزرگسالی که می تواند زمینه ساز اختلافاتی مثل دعوا در تقسیم ارث والدین گردد). آیا تک فرزندی باعث پیشگیری از بروز چنین اختلافاتی نمی شود؟

منظور از تنش بین خواهر و برادر باید روشن شود. اگر منظور رقابت است این یعنی یک مهارت. ضمن اینکه بعد از این مهارت ها و در کنار این رقابت ها، حمایت هایی ایجاد می شود؛ یعنی اینطور نیست که رابطه ی خواهر و برادری صرفاً یک رابطه ی رقابتی باشد که بعضی اوقات به تنش می انجامد. شما کافی است به زندگی تجربی کسانی که خواهر و برادر دارند نگاه کنید، در کنار رقابت ها و تنش هایی که دارند، حتماً شبکه ای از حمایت های عاطفی، اقتصادی و مشورتی و... را دارند که بسیار نیازمند به این هستند. نیازهای انسان فقط نیازهای اقتصادی نیست که با تقسیم ارث یا... همه ی نیازهایش برآورده شود.

برای شنیدن این پادگست
بارکد روبرو را اسکن کنید.

● از ضروری ترین فرائض

تأکید می‌کنم که تلاش برای افزایش نسل و جوان شدن نیروی انسانی کشور و حمایت از خانواده، یکی از ضروری ترین فرائض مسئولان و آحاد مردم است. این فریضه درباره‌ی افراد و مراکز اثر گذار و فرهنگ ساز، تأکید بیشتر می‌یابد. این یک سیاست حیاتی برای آینده‌ی بلند مدت کشور عزیز ما است. کاوش های صادقانه‌ی

علمی نشان داده است که این سیاست را می‌توان با پرهیز از همه‌ی آسیب های محتمل یا موهوم پیش برد و آینده‌ی کشور را از آن بهره مند ساخت. به دست اندرکاران این حسنه‌ی ماندگار توصیه می‌کنم که در کنار تدابیر قانونی و امثال آن، به فرهنگ سازی در فضای عمومی و نیز در نظام بهداشتی اهمیت دهند.

(پیام رهبر معظم انقلاب به فعالان حوزه جمعیت ۱۴۰۱/۲/۲۸)

پدرم
مادر
خواهر
برادر
دایی
عمه
خاله
عمو

● آیامی دانید...

آیامی دانید گسترش تک فرزندی باعث به وجود آمدن نسلی خواهد شد که نسبت های «دایی»، «خاله»، «عمه» و «عمو» برایش بی معنا بوده و از شبکه‌ی ارتباطی فAMILI بی بهره خواهد شد؟

این در حالی است که در مهد کودک های برخی کشورهای اروپایی، متولیان مهد به گونه ای برنامه ریزی می کنند تا کودکان (که در آنجا نسبتی با هم ندارند) یکدیگر را با این نسبت ها بشناسند (مثلاً دو پسر در مهد کودک، یکدیگر را پسرعموی خود بدانند).

برای دسترسی به آرشیو برنامه
بارکد روبرو را اسکن کنید.

● پنجره جمعیت

برنامه‌ی تلویزیونی «پنجره جمعیت» که در تاریخ ۱۴۰۲/۳/۱ پخش خود را در شبکه‌ی سلامت آغاز کرد؛ یک برنامه‌ی مطالبه‌گرانه است که ضمن تبیین علمی و کارشناسانه‌ی ابعاد تحولات جمعیت در ایران، به بررسی دقیق عملکرد دستگاه‌ها و نهاد های ذیل قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت می‌پردازد.

بخش اول برنامه به بررسی ابعاد مختلف مسئله‌ی جمعیت مانند رابطه‌ی جمعیت با اقتصاد، رابطه‌ی جمعیت با شبکه‌ی خویشاوندی، رابطه‌ی جمعیت با منابع طبیعی و زیست بوم، رابطه‌ی جمعیت با صندوق های بیمه و بازنشستگی، پدیده سالمندی و... می‌پردازد. بخش "مادرانه" که در آن تجارب مادرانگی خانوم ها به تصویر کشیده شده است و بخش "خبر" که در آن آخرین اخبار حوزه‌ی جمعیت نقد و بررسی می‌شود. فصل اول این برنامه در ۲۶ قسمت پخش شده و به پایان رسیده است و فصل دوم آن بزودی آغاز خواهد شد.

برای دیدن این موشن گرافی
بارکد روبرو را اسکن کنید.

● فرزند تنهای من

● درآمد

از قدیم گفتن آدم باید دو قدم جلوتر از پایش را ببیند. پدر و مادرهایی که به یک فرزند اکتفا کرده و تمایلی به چند فرزندی ندارند، لحظاتی چشمان خود را بسته و سی سال آینده را تصور کنند:

تک فرزندشان ازدواج کرده و خود، صاحب خانواده (همسر و فرزند) است. از یک طرف شاغل است و از طرف دیگر باید برای خانواده اش وقت بگذارد. در این بین، اگر پدر و مادر او هم به جهت کهولت سن یا خدای ناکرده درگیر بیماری شده و نیاز به مراقبت داشته باشند، فاجعه است! این تک فرزند باید چه کند؟ این قضیه در مورد همسرش هم صادق است؛ اگر او هم تک فرزند باشد، طبعاً پدر و مادرش در سنین کهنسالی نیاز به مراقبت دارند. در واقع دو نفر (زوج جوان) باید از چهار نفر مراقبت کنند! این شرایط به کجا می‌انجامد؟

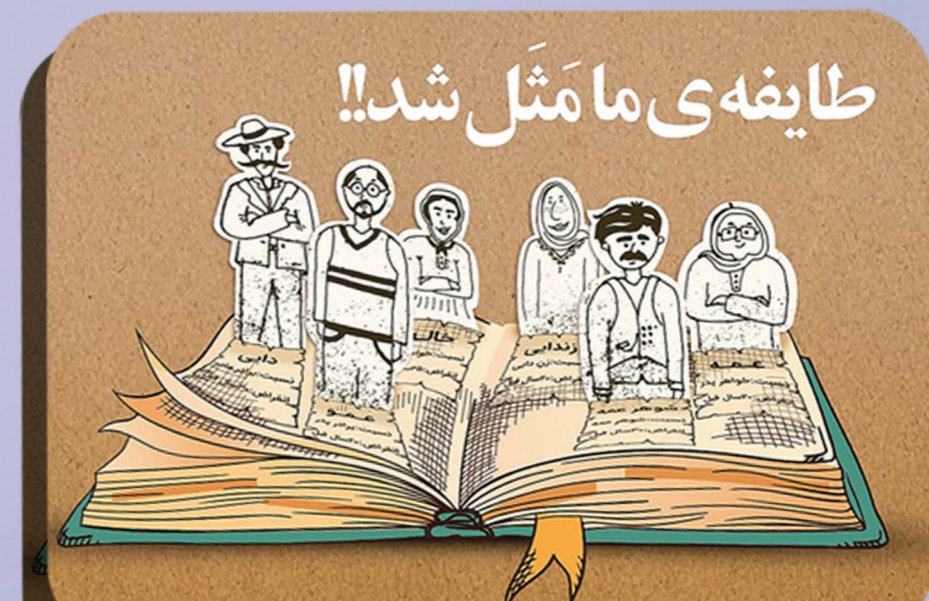
- سپردن سالمندان به خانه‌ی سالمندان
- دوری فرزندان از والدین
- تضعیف شبکه‌ی ارتباطی خانوادگی
- به وجود آمدن مشکلات روانی و احساس دلتنگی برای والدین

علاج واقعه قبل از وقوع باید کرد!

● علیرضا کفش نمی‌خواد، بچه می‌خواد!

برای دیدن این فیلم کوتاه
بارکد روبرو را اسکن کنید

امیدآینده

نشریه اختصاصی جمعیت و خانواده

جمعیت جوان کشور دارد کاهش پیدا می‌کند. یک جایی خواهیم رسید که دیگر قابل علاج نیست.
وقتی نسل‌ها پیر شدند، دیگر قابل علاج نیست...

۳۰ شهریور
۱۳۹۶
رهبر انقلاب

امیدآینده | نشریه اختصاصی جمعیت و خانواده | سال اول شماره ۸ | دی ماه ۱۴۰۲

ارتباط با ما: @omide_ayande

با اسکن این بارکد، به صفحه مادر ایتا متصل شوید.

شما کنشگران حوزه جمعیت می‌توانید خاطرات یا اخبار فعالیت‌های خود را برای ما ارسال کنید.